

Ympäristöministeriö
LsN Erja Werdi

13.3.2024

VN/3483/2024
VN/3483/2024-YM-10

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi kaupunkien vesien hallintaa ja niiden haitallisten aineiden vähentämistä koskeviin hankkeisiin vuosina 2020—2025 myönnettävästä valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta

Keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaupunkien vesien hallintaan ja niiden haitallisten aineiden vähentämistä koskeviin hankkeisiin vuosina 2020—2025 myönnettävästä valtionavustuksesta annettua valtioneuvoston asetusta (669/2020, jäljempänä *kaupunkivesiasetus*). Tarkoitus on päivittää kaupunkivesiasetuksen 1 §:n 2 momentti EU:n uuden *de minimis* -asetuksen (Komission asetus (EU) 2023/2831¹, myöhemmin *de minimis* -asetus) vuoksi.

De minimis -asetuksessa säädetään niistä reunaehdoista, joita valtionavustuksissa on noudatettava, jos tukea myönnetään ilman komission ennakkohyväksyntää. Kansallinen sääntely olisi ajantasaistettava *de minimis* -asetuksen mukaiseksi kuuden kuukauden kuluessa mainitun EU:n asetuksen voimaantulosta.

Kaupunkivesiasetuksen muutos on tarpeen, jotta *de minimis* -asetuksen säännöksiä vähämerkityksellisestä tuesta ja tuen kasautumisesta voidaan soveltaa tarkoituksenmukaisesti hankkeisiin. Muutos toteutettaisiin tarkistamalla säädösviittaus kaupunkiasetuksen 1 §:n 2 momentissa. Ehdotettu muutos on luonteeltaan tekninen.

Asetus ehdotetaan annettavaksi valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla. Asetusmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian antamisen jälkeen 1.4.2024, kuitenkin viimeistään 1.7.2024.

1. Yleisperustelut

1.4. Nykytila ja sen arviointi

Kansallinen ja EU:n lainsäädäntö

Siltä osin, kun tuki kohdistuu hakijan taloudelliseen toimintaan, sovelletaan valtionavustuslain ja kaupunkien vesien hallintaa ja niiden haitallisten aineiden vähentämistä koskeviin hankkeisiin vuosina 2020–2025 myönnettävästä valtionavustuksesta annetun asetuksen lisäksi Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiä. Voimassa olevan kaupunkivesiasetuksen mukaista tukea myönnettäessä sovellettavia Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiä ovat (1 §:n 2 mom.):

1) tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), tai

2) Euroopan unionin 3 (6) toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annettu komission asetus (EU) N:o 1407/2013 (yleinen *de minimis* -asetus).

Jos valtionavustusta myönnetään taloudelliseen toimintaan ja valtiontuen tunnusmerkit täyttyvät, avustukset tulee myöntää valtiontukena. Seurauksena EU:n valtioneuvoston päätöksiä tulee sovellettavaksi. Komissio on antanut yksityiskohtaisia säännöksiä siitä, millaiset valtiontuet ovat sallittuja ja siitä, millaisia menettelytapoja tukia myönnettäessä tulee noudattaa. EU:n valtioneuvoston päätöksiä mahdollistaa tuen ja tukiohjelman, jos kansallinen sääntely on sopusoinnussa EU:n valtioneuvoston päätösten asettamien vaatimusten kanssa.

¹ Komission asetus (EU) 2023/2831, annettu 13 päivänä joulukuuta 2023, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen. Linkki https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302831

Kaupunkivesiasetuksen 1 §:n 2 momentissa mainittu vanha yleinen de minimis –asetus on ollut voimassa 31.12.2023 saakka. Siirtymäaika on kuusi kuukautta, jonka aikana kansalliset tukiohjelmat tulee päivittää uuden de minimis asetuksen mukaiseksi. EU:n uusi de minimis –asetus tuli voimaan 1.1.2024 kuten edellä on todettu. Seuraavassa selostetaan de minimis –asetuksen keskeistä sisältöä:

- Vähämerkityksisen tuen enimmäismäärä nousee 1.1.2024 alkaen 300 000 euroon nykyisestä 200 000 eurosta (laskenta kolmen vuoden ajanjaksolta).
- Asetusta sovellettaessa huomioon otettava kolmen vuoden ajanjaksoa on arvioitava jatkuvasti.
- Jokaisen uuden vähämerkityksisen tuen myöntämisen yhteydessä on otettava huomioon kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana myönnetty vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä.
- Näin ollen, mikäli tuki myönnetään 15.1.2024, tulee huomioida 15.1.2024 päivämäärästä kolme viimeistä vuotta.

1.5. Tavoitteet ja lainsäädäntö

Asetusmuutoksella mahdollistettaisiin valtionavustuslain mukaisten valtionavustusten myöntäminen valtiontukena EU:n uutta de minimis –asetusta (EU) 2023/2831 soveltaen. Asetusmuutoksella päivitetäisiin säädökseen sovellettavaa EU:n valtioneuvoston päätöksiä koskeva viittaus.

1.6. Keskeiset ehdotukset ja säädösperusta

Muutosehdotus kohdistuu asetuksen 1 §:n 2 momenttiin, jossa EU:n de minimis asetuksen säädösnumero päivitetäisiin. Muutosasetus annettaisiin valtionavustuslain 8 §:n nojalla.

1.7. Esityksen vaikutukset

Tämä ns. kaupunkivesiasetuksen perustuva Euroopan komissiolle ilmoitettava tukiohjelma on osa vesiensuojelun tehostamisohjelmaa, jonka määrärahat ovat vuosien 2022 ja 2023 talousarvioiden momenteilla 35.10.22.1 (vuosi 2022), 35.10.23 (vuodesta 2023 alkaen) ja 35.10.61.

Vesiensuojelun tehostamisohjelman määrärahat momentilla 61 ovat seuraavat: vuonna 2022: 7 500 000 € ja vuonna 2023: 8 800 000 €.

Määräraha on 3-vuotista siirtomäärärahaa, joka on siten käytettävissä vuoden 2025 loppuun saakka.

Lisäksi hallitusohjelmassa päätettiin lisätä 6 milj. (2024), 6 milj. (2025), 8 milj. (2026), 10 milj. (2027) euroa vuosille 2024-2027 Saaristomeri-ohjelmaan ja vesiensuojeluun. Myös nämä määrärahat olisivat 3-vuotista siirtomäärärahaa.

Tehostamisohjelma yhdessä Saaristomeriohjelman kanssa sisältyy julkisen talouden suunnitelmaan vuoteen 2027 saakka.

Kaupunkien vesien hallintaan ja haitallisten aineiden vähentämisen hankkeisiin osoitettavien määrärahojen osuus vesiensuojelun tehostamisohjelman budjetista on 2024 ja 2025 enintään 5,5 miljoonaa euroa vuosittain. Aikaisempi vuosibudjetti on ollut 2 miljoonaa euroa.

Vain osa tuesta olisi EU:n valtioneuvoston päätösten mukaista valtion tukea taloudelliseen toimintaan. Suurin osa avustuksesta myönnetään ei taloudelliseen toimintaan.

Avustusta voidaan myöntää talousarviossa myönnettyjen määrärahojen puitteissa.

Asetusmuutoksella ei olisi ympäristövaikutuksia. Asetus ei aiheuttaisi organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia valtionapuviranomaisena toimivassa ELY-keskuksessa tai KEHA-keskuksessa.

Asetusmuutos turvaisi hakijalle mahdollisuuden hakea jatkossakin tukea erityyppisiin hankkeisiin.

1.8. Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu ympäristöministeriössä (hanke YM007:00/2024). Valmistelun aikana on oltu yhteydessä seuraaviin tahoihin: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Suomen Kuntaliitto ja Suomen Vesilaitosyhdistys ry.

Etelä-Savon ELY-keskuksella ei ollut luonnoksesta huomautettavaa. Suomen kuntaliitto lausuu, mikäli kysymys on ainoastaan EU:n de minimis-tukiasetuksen muutoksesta johtuva, niin muutos on perusteltu, välttämätön ja kannatettava. Muutos on hakijan (kuntienkin) kannalta hyödyllinen muutos. Suomen Vesilaitosyhdistys ilmoitti, että sillä ei ole kommentoitavaa.

Asetuksen muutoksen teknisluontoisuuden ja vähäisen merkityksen sekä kiireellisyyden vuoksi lausuntokierrosta ei pidetty.

Asetusehdotus on ollut TEM:n yritystukineuvottelukunnan käsittelyssä 12.3.2024 tiedoksi -asiana.

Asetusehdotus on ollut oikeusministeriön laintarkastuksessa.

1.9. Voimaantulo

Asetusmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian antamisen jälkeen 1.4.2024, kuitenkin viimeistään 1.7.2024.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Soveltamisala. Pykälän 2 momenttiin päivitetäisiin EU:n uuden de minimis –asetuksen säädösnumero.

Voimaantulosäännös. Asetusmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2024.